

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12524/2023
23.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Суботић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 48/22 од 07.12.2022. године, у седници одржаној 23.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 48/22 од 07.12.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 48/22 од 07.12.2022. године и пресуда Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 35/21 од 16.12.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд тужену обавезе да му због повреде права на суђење у разумном року на име накнаде имовинске штете исплати износ од 1.459.502,15 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до исплате и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 87.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 35/21 од 16.12.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је тужена обавезана да му због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете, исплати износ од 1.459.502,15 динара, са законском затезном каматом од 14.10.2019. године па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 99.850,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж рр 48/22 од 07.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 35/21 од 16.12.2021. године, у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима парничног поступка, садржана у ставу другом изреке пресуде Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту Прр1 35/21 од 16.12.2021. године, тако што је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име трошкова парничног поступка износ од 97.500,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужене.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побити ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побитану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужене се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у "Индустрији котрљајућих лежајева" а.д. Београд, па му је у поступку стечаја тог привредног друштва који се води пред Привредним судом у Београду Ст 4155/10 признато потраживање из радног односа које је сврстано у трећи исплати ред у износу од 1.459.502,15 динара. Правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1265/2018 од 10.07.2018. године, усвојен је приговор предлагача (тужиоца) и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Београду Ст 4155/10, па је наложено поступајућем судији да у року од четири месеца

предузме све мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Неспорно је да је предузеће "ИКЛ" 15.11.2001. године приватизовано са 100% приватног капитала, а да је пре тога оно било са већинским друштвеним капиталом. Влада Републике Србије суспендовала је све органе у предузећу "ИКЛ" 07.02.2002. године и образовала одбор који ће обављати функције суспендованих органа управљања, па је одредила и вршиоца дужности директора који ће обављати функцију суспендованог органа. На дан отварања стечајног поступка над "ИКЛ"-ом а.д. Београд, 22.10.2010. године у власништву акцијског фонда је било 16.274 акције, што представља 0,55% од укупног броја акција. У тренутку доношења решења Владе Републике Србије од 07.02.2002. године, држава није била власник претежног дела акцијског капитала, пошто је поступак својинске трансформације окончан решењем Министарства привреде од 15.11.2001. године, па је држави, у периоду када је "ИКЛ" био организован као акционарско друштво, припадало 41.5% од укупног броја акција које су продате на берзи 29.07.2005. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили применом одредбе члана 3, 4, 22. став 2, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези одредби члана 21. став 1, члана 32. и 58. став 1. Устава Републике Србије, јер су закључили да је у конкретном случају, послодавац тужиоца, без обзира на структуру капитала, био институционално завистан од државе и да се због тога немогућност наплате признатог потраживања из радног односа из стечајне масе предузећа може да доведе у везу са контролом државе над тужоцевим послодавцем и утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тим пре што се мешање у привредно пословање, преко постављених органа управљања, засновано на прописима који су, пре отварања стечаја, одлуком Уставног суда оглашени неуставним.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су, без њихове кривице, остала неизвршена и у поступку стечаја вођени над стечајним дужником за већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року на основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године.

У конкретном случају, тужиоцу је правноснажним решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1265/2018 од 10.07.2018. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 4155/2010, а тај стечајни поступак је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 4155/10 од 22.10.2010. године, над предузећем „Индустрија котрљајућих лежајева“ а.д. Београд, које је, у том моменту, било у већинском приватном капиталу, са уделом државе од 0,55% укупног

броја акција. Одговорност Републике Србије за материјалну штету која је за извршно повериоца настала услед немогућности наплате његовог потраживања које је било утврђено правноснажном одлуком суда било признато у стечајном поступку, постоји када је извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом због тога што је Република Србија, донетим законима и њиховим изменама и допунама, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију, што је објективно онемогућило благовремено и делотворно намирење потраживања према субјекту приватизације са већинским друштвеним и државним капиталом. Тако је први Закон о приватизацији, односно Закон о својинској трансформацији („Службени гласник РС“, бр. 32/97), у више наврата мењан, а одредбом члана 20ж став 1. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 123/2007) је прописано да се од дана доношења одлуке о реструктурирању до дана доношења одлуке о окончању реструктурирања не може против субјекта приватизације, односно над његовом имовином, одредити или спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења ради намирења потраживања. Због тога што је законским решењем објективно онемогућила извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом, Република Србија је објективно одговорна за штету коју су они претрпели. Међутим, овде то није случај, пошто је ИКЛ располагао већинским друштвеним капиталом до 28.12.1999. године, а након тога је поступак својинске трансформације – приватизације, окончан решењем надлежног министарства од 15.11.2011. године. Потраживање тужиоца датира из периода од 2003. – 2005. године када за обављени рад у фабрици није примао зараду, а у том периоду је држава имала мањински удео у капиталу друштва од 41,50%. Не постоји узрочно-последична веза између деловања Републике Србије, у смислу донетих закона којима су продужавани утврђени рокови за приватизацију и онемогућавање извршења судских одлука ради намирења потраживања у односу на субјект приватизације, пошто се они не односе на стечајног дужника – послодавца тужиоца, који је приватизован пре измене Закона о приватизацији. Због тога је тужбени захтев тужиоца неоснован.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима целог поступка, Врховни суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови које је имала ради вођења ове парнице, на име ангажовања свог правобранилаштва за састав одговора на тужбу од 11.250,00 динара, заступање на једном одржаном рочишту од 12.750,00 динара, састав једне жалбе од 18.000,00 динара (према опредељеном захтеву), састав друге жалбе од 22.500,00 динара и састав ревизије од 22.500,00 динара, на основу одредбе члана 153. став 1, 154. и 162. Закона о парничном поступку, а применом важеће Адвокатске тарифе.

Из тог разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић